

Postanowienie z dnia 23 marca 2010 r.

II UZ 2/10

Kurator spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powołany w trybie art. 26 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.) nie jest uprawniony do wystąpienia ze skargą o wznowienie postępowania sądowego, w którym ustalono solidarną ze spółką odpowiedzialność członka jej zarządu za nieopłacone składki na ubezpieczenia społeczne.

Przewodniczący SSN Bogusław Cudowski, Sędziowie SN: Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 marca 2010 r. sprawy z wniosku Witolda K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. z udziałem zainteresowanych : Mirosława B., Stanisława F., Stanisława J., Zakładu Produkcji Urządzeń Automatyki SA w W. o składki ubezpieczeniowe, na skutek zażalenia zainteresowanego Zakładu Produkcji Urządzeń Automatyki SA w W. na postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 2 listopada 2009 r. [...]

1) o d d a l i ł zażalenie,

2) zasądził od zainteresowanego Zakładu Produkcji Urządzeń Automatyki SA w W na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w W. kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset) tytułem kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym.

U z a s a d n i e

Postanowieniem z dnia 2 listopada 2009 r. Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. odrzucił skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 lutego 2008 r. [...], wniesioną w imieniu zainteresowanego Zakładu Produkcji Urządzeń Automatyki SA w W., przez kuratora Spółki.

Z uzasadnienia postanowienia wynika że kurator spółki Stanisław F. domagał się wznowienia postępowania z powodu nieważności (art. 401 pkt 2 k.p.c.) spowodowanej tym, że Spółka występująca w sprawie w charakterze zainteresowanego, nie była należycie reprezentowana. Od 13 stycznia 2004 r. Spółka nie miała bowiem organu, który mógłby ją reprezentować, ponieważ w tym dniu wygasł mandat Stanisława J. - członka rady nadzorczej oddelegowanego do czasowego pełnienia funkcji prezesa zarządu.

Sąd Apelacyjny ustalił, że prawomocnym wyrokiem z dnia 13 lutego 2008 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu zmienił wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 14 marca 2007 r. oddalając odwołanie Witolda K. członka zarządu Zakładu Produkcji Urządzeń Automatyki SA w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 25 maja 2005 r. ustalającej jego osobistą odpowiedzialność za nieopłacone przez Spółkę składki na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy oraz FGŚP. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 22 stycznia 2009 r. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej wnioskodawcy Witolda K. do rozpoznania. Postępowanie toczyło się przy udziale zainteresowanych: Stanisława F. - członka zarządu Spółki, Mirosława B., Stanisława J. oraz Spółki - Zakładu Produkcji Urządzeń Automatyki SA w W. Spółka była zawiadamiana o kolejnych terminach posiedzeń oraz doręczano jej pisma procesowe na adres wynikający z Krajowego Rejestru Sądowego. Dwa aktualne odpisy z Rejestru zostały złożone przez wnioskodawcę Witolda K.: dnia 3 listopada 2005 r. oraz 20 czerwca 2006 r. Z odpisów Rejestru wynika również, że w skład zarządu Spółki uprawnionego do jej reprezentowania wchodził Stanisław J. - członek rady nadzorczej delegowany do czasowego wykonywania czynności prezesa zarządu. Postanowieniem z dnia 14 stycznia 2009 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Fabrycznej we Wrocławiu, Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z urzędu wykreślił Stanisława J. z Działu 2., Rubryki 1., Podrubryki 1., gdzie wpisano go jako członka zarządu. W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd wskazał, że 3 - miesięczny mandat (art. 383 § 1 k.s.h.) członka rady nadzorczej delegowanego do pełnienia funkcji prezesa zarządu wygasł 13 stycznia 2004 r. Kolejnym postanowieniem z dnia 18 maja 2009 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Fabrycznej we Wrocławiu, Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z urzędu ustanowił dla Zakładu Produkcji Urządzeń Automatyki SA w W. kuratora w osobie Stanisława F. na okres jednego roku uznając, że Spółka nie posiada organu, który skutecznie mógłby działać w jej imieniu i na jej rzecz.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego rozpatrywana skarga o wznowienie postępowania podlega odrzuceniu - jako niedopuszczalna - z uwagi na to, że Zakład Produkcji Urządzeń Automatyki SA w W., nie ma interesu prawnego w skarżeniu wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 lutego 2008 r. W wyroku wydanym na podstawie, art. 116 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa rozstrzygnięto o odpowiedzialności Witolda K. za zaległości składkowe Spółki ze względu na prawnomaterialne przesłanki jego odpowiedzialności. W sprawie, której dotyczy skarga ustalono zobowiązanie innej osoby, a nie zainteresowanej. Nie można wobec tego przyjąć, że jest to orzeczenie dla Spółki niekorzystne, a skoro tak to brak jest po jej stronie interesu prawnego do skarżenia przedmiotowego wyroku.

Ponadto Sąd Apelacyjny wskazał że zgodnie z treścią art. 133 § 2a k.p.c. Sądy były zobowiązane zawiadamiać zainteresowaną Spółkę na adres wskazany w KRS. Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 168, poz. 1186 ze zm.) podmiot zobowiązany do złożenia wniosku o wpis do Rejestru nie może powoływać się wobec osób trzecich działających w dobrej wierze na dane, które nie zostały wpisane do Rejestru lub uległy wykreśleniu z Rejestru. Jest to konsekwencją wynikającego z art. 17 ust. 1 powołanej ustawy domniemania prawdziwości wpisów w Rejestrze. Jeżeli z KRS wynikało, że Spółka ma organ powołany do jej reprezentacji (Stanisław J. - członek rady nadzorczej delegowany do czasowego wykonywania czynności prezesa zarządu to Spółka nie może powoływać się na nieprawdziwość tego wpisu.

Trzecim argumentem przemawiającym za odrzuceniem skargi o wznowienie postępowania jest niedopuszczalność jej złożenia przez kuratora Spółki powołanego w trybie art. 26 ustawy o KRS. Kuratora takiego powołuje Sąd Rejestrowy w sytuacji kiedy, pomimo stosowania grzywien osoba prawna wpisana do rejestru przedsiębiorców nie wykonuje obowiązków, o których mowa w art. 24 ust. 1 ustawy o KRS (brak wniosków o wpis do Rejestru lub dokumentów). Na podstawie art. 28 tej ustawy kurator ustanowiony na podstawie art. 26 ust. 1 jest obowiązany do niezwłocznego przeprowadzenia czynności wymaganych do wyboru lub powołania władz osoby prawnej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego wykładnia celowościowa i gramatyczna prowadzą do uznania, że zakres kompetencji kuratora „rejestrowego” jest podobny do ustanowionego w trybie art. 42 k.c. Kurator powołany jest więc po to, aby doprowadzić do powołania organów (tutaj zarządu Spółki), które zapewnią jej sprawne działanie, a jeżeli to jest niemożliwe - do przeprowadzenia jej likwidacji czy upadłości.

Kurator nie ma kompetencji do występowania w imieniu Spółki przeciwko osobom trzecim poza zakresem przysługującej mu kompetencji. Kurator rejestrowy nie może inicjować procesu sądowego, którego celem będzie wzruszenie korzystnego dla Spółki wyroku sądowego, w celu uwolnienia się z osobistej odpowiedzialności za zaległości Spółki.

Powyższe postanowienie Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości zażaleniem do Sądu Najwyższego pełnomocnik zainteresowanego - Zakładu Produkcji Urządzeń Automatyki SA. Wnoszący zażalenie zarzucił naruszenie: 1) art. 376 § 1 k.p.c. w związku z art. 91 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, polegające na przyjęciu, że zainteresowany nie ma interesu prawnego w żądaniu wznowienia postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 13 lutego 2008 r. [...]; 2) art. 378 § 1 k.p.c., przez brak uwzględnienia nieważności postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 13 lutego 2008 r. [...], pomimo że sąd zobowiązany jest uwzględniać nieważność postępowania bez względu na wynik sprawy; 3) art. 410 § 1 k.p.c., przez odrzucenie skargi o wznowienie postępowania na podstawie przesłanki, która nie może być podstawą do jej odrzucenia, tj. na podstawie przesłanki merytorycznie oceniającej zasadność wznowienia zakończonego prawomocnie postępowania sądowego; 4) art. 29 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, przez przyjęcie, że kurator nie ma umocowania do występowania przed sądem w imieniu zainteresowanego w sprawie o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 13 lutego 2008 r.; 5) art. 365 § 1 k.p.c., przez brak respektowania postanowienia Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Fabrycznej o ustanowieniu kuratora.

W oparciu o powyższe zarzuty żalący się wniósł o: - wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 lutego 2008 r. [...]; - uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 lutego 2008 r. oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 14 marca 2007 r. [...]; - zasądzenie od pozwanego na rzecz zainteresowanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział we Wrocławiu wniósł o oddalenie zażalenia oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odpowiedź na zażalenie złożył również wnioskodawca Witold K. i wniósł o uwzględnienie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty zażalenia nie podważają żadnego ze wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia trzech powodów odrzucenia skargi o wznowienie postępowania, chociaż każdy z nich stanowiłby wystarczającą do tego podstawę.

Pierwszy z zarzutów wskazuje na naruszenie przepisów o solidarnej odpowiedzialności osoby, której zobowiązania dotyczy prawomocny wyrok, solidarnej z odpowiedzialnością Spółki, w imieniu której działa jej kurator „rejestrowy”. Pokazanie przez skarżącego solidarności tego zobowiązania, samo w sobie poprawne, niczego jednak nie wyjaśnia w kwestii interesu prawnego Spółki, jaki mogła ona mieć w prawomocnie zakończonym postępowaniu. Wskazane w zażaleniu przepisy (art. 376 § 1 k.c. w związku z art. 91 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) nie były i nie mogą być w ogóle brane pod uwagę jako podstawa rozpoznania i rozstrzygnięcia o przedmiocie postępowania prawomocnie zakończonego. W zażaleniu mowa jest o ewentualności roszczeń regresowych, które w pewnych okolicznościach mogłyby powstać pomiędzy wnioskodawcą Witoldem K. a Spółką. Jednakże autor zażalenia przedstawia określone hipotetyczne skutki zaskarżonego orzeczenia nie podejmując nawet próby zarysowania interesu prawnego Spółki w przedmiotowym postępowaniu, którego przesłanki i odpowiadająca im podstawa prawna musiałyby zostać zakwestionowane przez Spółkę, jeżeli miałby być zasadny wniosek o uchylenie zaskarżonego skargą prawomocnego wyroku. Tymczasem w zażaleniu nie ma żadnego zarzutu, ani jakiegokolwiek twierdzenia, które dotyczyłoby ustalonych okoliczności faktycznych, przesłanek i podstawy prawnej zaskarżonego wyroku. Inaczej mówiąc, wnoszący zażalenie nietrafnie powołuje się na jakieś możliwe hipotetyczne relacje z wnioskodawcą chociaż nie kwestionuje podstaw (faktycznej i prawnej) wyroku, o którego uchylenie pomimo to wnosi. Jeszcze inaczej rzecz ujmując wnoszący w imieniu Spółki zażalenie nie twierdzi, że Spółka nie jest wobec ZUS zobowiązana z tytułu zaległości określonych składek, co więcej żalący się wprost potwierdza to zobowiązanie, nie kwestionując zobowiązania wnioskodawcy, o które w sprawie chodziło. Jeżeli tak to wskazanie na możliwość rozliczeń regresowych między zobowiązanymi stanowi kwestię, która nie

ma żadnego znaczenia w postępowaniu, którego wznowienia autor zażalenia żąda, po to ażeby - jak to określił we wniosku - uchylić zaskarżony wyrok. Tak więc w zażaleniu nie ma niczego co podważałoby ustalenia zaskarżonego zażaleniem postanowienia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, iż wydany w postępowaniu wyrok jest zbieżny z interesem prawnym (stanowiskiem procesowym) Spółki, bo - z punktu widzenia tego interesu - ani skarga, ani zażalenie nie kwestionują rozstrzygnięcia sprawy.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. Jest to przepis postępowania apelacyjnego określający zakres rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji - w granicach apelacji ze wzięciem pod uwagę z urzędu nieważności postępowania. Nie wiadomo dlaczego, bez podania podstawy, wnoszący zażalenie uważa, że przepis ten powinien mieć zastosowanie w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania dotyczącej przecież postępowania prawomocnie zakończonego wyrokiem. Autor zażalenia zdaje się nie zauważać przepisu, określającego podstawę wznowienia, określoną w art. 401 pkt 2 k.p.c., na której zresztą oparta została przedmiotowa skarga.

W tym zarzucie, podobnie jak w zarzucie pierwszym, wnoszący zażalenie nie odnosi się do ustaleń zaskarżonego zażaleniem postanowienia w kwestii braku nieważności określonej w art. 401 pkt 2 k.p.c. Podzielając odpowiedzialność subsumcyjną w tym przedmiocie oceny prawnej zaskarżonego postanowienia do ustalonych okoliczności, należy wskazać na zgodność tego postanowienia ze stanowiskiem Sądu Najwyższego przedstawionym w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 maja 2009 r. I CSK 406/08 (LEX nr 510991), w którym wyjaśniono między innymi, że: „nie powinno być uznane za nieważne postępowanie sądowe, jeżeli kapitałowa spółka handlowa będąca stroną w tym postępowaniu jest przez cały czas jego trwania aż do wydania prawomocnego wyroku reprezentowana przez zarząd, wpisany do rejestru przedsiębiorców w KRS, a domniemanie prawdziwości wynikające z treści rejestru nie było ani podważane ani nie zostało wzruszone”.

Bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 410 § 1 k.p.c. Zaskarżone postanowienie - wbrew zarzutowi - dokładnie odpowiada określonej w tym przepisie normie nakazującej odrzucenie skargi nie opartej na ustawowej podstawie. Właśnie takie (odrzucające skargę) jest kwestionowane rozstrzygnięcie wynikające z ustalenia, że nie zachodzi ustawowa podstawa (art. 401 pkt 2 k.p.c.), na którą skarga bezzasadnie się powołała.

Kolejny zarzut zażalenia dotyczy art. 29 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. W tym wypadku postawiony zarzut, podobnie jak zarzut pierwszy, nie odnosi się bezpośrednio do podstawy prawnej kwestionowanej oceny, natomiast usiłuje ją nieskutecznie podważyć z pozycji przepisu, który się do tego nie nadaje.

Sąd Apelacyjny w zaskarżonym postanowieniu wyraził pogląd, że „kurator rejestrowy” powołany przez właściwy sąd na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym nie jest organem uprawnionym do wystąpienia w imieniu Spółki z przedmiotową skargą o wznowienie postępowania. Pogląd ten stosownie do jego uzasadnienia opiera się na analizie statusu kuratora rejestrowego powołanego w sytuacji stwierdzenia, że wnioski o wpis do KRS lub dokumenty, których złożenie jest obowiązkowe, nie zostały złożone pomimo przeprowadzonej przez sąd rejestrowy procedury przymuszającej (por. art. 24 ust. 1 i art. 265 ust. 1 ustawy o KRS). Kurator tak ustanowiony jest obowiązany do niezwłocznego przeprowadzenia czynności wymaganych do wyboru lub powołania władz Spółki (art. 28 ustawy o KRS).

Powołany w zażaleniu art. 29 ust. 1 u.k.r.s., w myśl którego kurator może podjąć czynności zmierzające do likwidacji osoby prawnej jeżeli nie dojdzie do wyboru lub powołania jej władz w terminie trzech miesięcy od dnia ustanowienia kuratora albo wybrane lub powołane władze nie wykonują obowiązków, o których mowa w art. 24 ust. 1, nie dodaje do analizy statusu kuratora rejestrowego przedstawionej w zaskarżonym postanowieniu niczego co pozostawałoby z oceną tej analizy w jakiejś dysharmonii. Raczej przeciwnie, powołany w zażaleniu przepis jest systemowym uzupełnieniem tej samej, o której mowa w postanowieniu, konstrukcji statusu kuratora, którego zakres reprezentacji Spółki - zakres uposażenia w kompetencję do działania za organ Spółki - jest ograniczony postawionymi mu celami. W każdym razie, ograniczając ocenę do kwestii wynikającej z zażalenia, należy stwierdzić, że ze wskazanego przepisu w żadnym razie nie wynika, ażeby kurator powołany według przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym stawał się organem spółki uprawnionym do działania za Spółkę w innych sprawach niż te, do których został ustanowiony. W kontekście okoliczności rozpatrywanej sprawy powyższa ocena jest dodatkowo skonkretyzowana ustaleniem zaskarżonego postanowienia, że przedmiotowa inicjatywa kuratora polegająca na wniesieniu skargi o wznowienie postępowania w sprawie, w której nie chodziło o ustalenie zobowiązania Spółki, ale zobowiązanie innej osoby - wykracza poza sprawy, w których kuratora ma ustawowe wyposażenie do działania za organ Spółki.

Bezzasadnie zarzuca wreszcie autor zażalenia „brak respektowania” postanowienia sądu rejestrowego o ustanowieniu kuratora. Nic takiego w ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma miejsca. Sąd ten, stosownie do wskazanego postanowienia sądu rejestrowego, przyjął, że skargę złożył kurator właściwie ustanowiony. Inną natomiast kwestią jest ocena kompetencji tak ustanowionego kuratora. Nastąpiła ona według przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym określających status i kompetencje kuratora. Kwestii tych nie określa postanowienie sądu rejestrowego, w szczególności nie określa - jak to bezpodstawnie zdaje się sugerować wnoszący zażalenie - kompetencji kuratora do wniesienia skargi o wznowienie postępowania w sprawie w przedmiocie ustalenia określonego zobowiązania Witolda K.

Z przedstawionych przyczyn uznając, że zażalenie nie ma zasadnych zarzutów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====